

Liite 1 Hyvinvointikertomuksen 2017–2020 toimenpidematriisi

Matriisissa on käytetty erilaisia värikoodeja seuraavasti:

- Toiminto ei toteutunut tai sitä ei aloitettu vuosien 2017–2020 aikana.
- Toiminto on suunnitteluasteella tai aloitettu, mutta tavoitteita ei saavutettu vuosien 2017–2020 aikana.
- Toiminto on tehty suunnitellusti loppuun vuosien 2017–2020 aikana, mutta kehitys saattaa jatkua edelleen.

Joidenkin toimintojen kohdalla esiintyy eri värikoodeja riippuen siitä, miten saman tavoitteen eri toimenpiteet toteutuivat.

1. ASUKKAIDEN AKTIIVISUUS, YHTEISÖLLISYYS JA OSALLISTAMINEN: Kunnan toiminta on asiakaslähtöistä ja palveluhenkistä, vuorovaikutus kuntalaisten ja päätöksentekijöiden välillä on toimivaa (Loviisan strategia).				
TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
YHTEISET KAIKILLE IKÄRYHMILLE				
Tuetaan kuntalaisten omaehtoista harrastamista ja yhdessä tekemistä, tuetaan yhdistyksiä ja yhteisöjä kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämiseksi.	Kohdennetut asukaskyselyt.	Asukaskyselyiden tulokset.	<p>Itä-Uudenmaan turvallisuuskysely toteutettiin vuosina 2018 ja 2020. Vuonna 2020 kyselyyn vastaajia oli yli kaksi kertaa enemmän kuin vuonna 2018. Vuonna 2018 turvallisuuden tunteen erittäin hyväksi tai hyväksi kokoneiden määrä oli 89,88 prosenttia, ja vuonna 2020 määrä oli hieman laskenut (88 prosenttia) mutta oli edelleen korkeampi kuin itäisen Uudenmaan keskiarvo.</p> <p>Morjens-mobiilisovelluksessa toteutettiin 12 kyselyä vuonna 2018, 7 vuonna 2019 ja yksi kysely alkuvuodesta 2020. Noin 1 500 käyttäjää on ladannut sovelluksen, mutta päivittäisiä aktiivisia käyttäjiä on alle 20. Webropol on pääosin korvannut Morjens-kyselyt, ja sovelluksen jatko on harkinnassa. Webropolia hyödynnettiin vuonna 2020 noin parissakymmenessä kyselyssä, jotka koskivat eri aihepiirejä (2019: 5 kpl). Myös sosiaalisen median kanavia, erityisesti Facebookia, hyödynnetään viestinnässä runsaasti, mikä lisää kuntalaisten tiedonsaantimahdollisuuksia ja siten osallistumista.</p> <p>Lapinjärvi: Kunnan verkkosivustolla on julkaistu vuodesta 2017 lähtien ajankohtaiseen teemaan liittyvä Viikon kysymys. Kunnassa oli käytössä vuosina 2018–2020 osallistamisen mobiilisovellus Lapp's App.</p>	

	Teemoitetut kyläillat yhdessä kyläyhdistysten ja muiden yhdistysten kanssa.	Kyläiltojen määrä ja aiheet, kiinnostavuus.	<p>Kyläiltoja järjestettiin Liljendalissa 2018 sekä Koskenkylässä syksyllä 2020. Paikalla oli noin 30 osallistujaa keskustelemassa vilkkaasti Koskenkylän terveyskeskuksen lopettamispäätöksestä sekä muista kylän ajankohtaisista asioista. Lähiliikuntapaikkojen suunnittelusta pidettiin kyläillat Ruukissa 2018 ja Isnäsissä 2019.</p> <p>Lapinjärvi: Järjestöfoorumien kokouksia on järjestetty säännöllisesti 1–3 kokousta vuodessa. Liikuntapajoja järjestettiin kaksi vuonna 2019 yhteistyössä teknisen ja sivistystoimen kanssa.</p> <p>Ihmislähtöisen kunnan kehittämisestä järjestettiin useita unelmatyöpajoja. Valtuuston kokoukset kiersivät eri kylissä, pois lukien vuonna 2020. Kunnanjohtajan kyläiltoja järjestettiin kyläyhdistysten toiveesta.</p>	
Edistetään eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä tasokkailla taide-, kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalveluilla.	Terveys- ja hyvinvointiluentojen järjestäminen (kunta ja yhdistykset).	Järjestetyt luennot.	<p>Kumppanuustalo Kulmassa järjestettiin erilaisia terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä luentoja muun muassa ikääntyvien kuulosta ja autoilusta, mielen hyvinvoinnista, borreliosista, vitamiineista, lasten astmasta, nivelkivuista, sisäilmasta, hengityksestä, muistisairauksista, ravinnosta, nivelrikosta, jalkojen terveydestä, syövästä ja liikuntasuosituksista.</p> <p>Lapinjärvi: Kuntalaisille järjestettiin lukuisia unelmatyöpajoja muun muassa muistiystävällisyydestä, ja työpajoihin liittyi asiantuntijaluentoja.</p>	
	Yhteistyön muodoista sopiminen.	Tehdyt kumppanuussopimukset, yhdistysten	<p>Kumppanuussopimukset kylätalojen toiminnoista Valkon kyläyhdistys ry:n ja Ruotsinpyhtään Kymijokilaakson kylien kyläyhdistys ry:n kanssa.</p>	

		kohdetoiminta- ja koulutusavustukset.	<p>Keväisin on jaettu yhdistyksille ja seuroille toiminta-, kohde- ja koulutusavustuksia. Vuonna 2020 Loviisan kaupunki sai yhdistyksille jaettavaksi aluehallintoviraston avustusta vähävaraisten perheiden lasten ja nuorten liikuntaharrastustoimintaan.</p> <p>Lapinjärven yhdistysavustuksia on jaettu vuosittain lapinjärveläisille nuoriso-, liikunta- ja kulttuurityötä tekeville yhdistyksille, seuroille ja järjestöille. Avustuksia on myönnetty kahdessa erässä: toiminta- sekä kotiseutu- ja museoavustukset keväällä ja talkoo-, hankinta-, korjaus-, liikuntapaikka- sekä koulutusavustukset syksyllä. Vuonna 2020 yhdistysavustuksia ei myönnetty kunnan erittäin heikon taloudellisen tilanteen takia.</p> <p>Lapinjärven kunta myöntää maksimissaan 300 euron avustuksen yksityiselle henkilölle, yritykselle tai yhdistykselle toimintaan tai tapahtumaan, jonka tavoitteena on edistää yhteistä hyvää ja joka on kaikille avoin. Lisäksi lapinjärveläisten yhdistysten on mahdollista hakea mesenaatti.me-sivuston kautta Hyvät kylät -rahaa joukkorahoituksella hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, ja kunta vastaa kerättyyn rahaan samalla summalla (enintään 500 euroa).</p> <p>Lapinjärven kunnan strategiassa on määritelty linjaukseksi, että kunnan tiloja annetaan erilaisen toiminnan tarpeisiin ilmaiseksi. Yhtenä kokonaisuutena kunnan ilmaiseksi antamissa tiloissa toimi vuoteen 2020 asti Koko Kylän Työhuone, joka antoi tukikohdan etätyölle,</p>	
--	--	---------------------------------------	--	---

			kotiin. Korona-aikana kirjasto oli auki vain aineiston noutoa varten.	
	<p>Taide- ja kulttuuripalveluja tarjolla tasapuolisesti kunnan alueella.</p> <p>Tarjoamme nuoriso- ja liikuntatoimen palveluja koko kunnan alueella.</p>	Tapahtumien määrä ja yleisömäärä.	<p>Kulttuuripalveluiden tehtäviin kuuluvat muun muassa erilaisten tapahtumien järjestäminen ja koordinoiminen, useimmiten yhteistyössä kolmannen sektorin, seurakunnan tai kaupungin eri yksiköiden kanssa. Vuosina 2017–2019 järjestettiin keskimäärin 70 erilaista tapahtumaa yhden vuoden aikana, kuten kalenterijuhlia, kylätapahtumia, konsertteja koululaisille ja senioreille sekä teatteria lapsiperheille. Lisäksi Kulttuuripolku tavoitti kaikki Loviisan koulujen vuosiluokat 0–9, myös Pikku kulttuuripolku käynnistettiin yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa. Koronavuonna 2020 pystyttiin järjestämään 45 tapahtumaa sekä toteuttamaan suurin osa Kulttuuripolusta.</p> <p>Kävijämäärät vuosittain 2017, 2018, 2019, 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Komendantintalo 3 655, 5 936, 6 152, 3 135 • Ruukin museot ja Viirilän kotimuseomuseo 14 736, 17 360, 15 245, 15 785 • Almintalo 5 775, 5 146, 4 138, 827 <p>Nuorisotilat Loviisassa, Koskenkylässä, Valkossa, Tesjoella ja Ruukissa olivat auki koulun lukuvuoden ajan viikoittain. Kävijämäärät vaihtelivat 5–60 nuoren välillä. Lisäksi nuorisotoimella oli kerhotoimintaa, muun muassa tyttö-, leffa-, bändi-, punttis-, junnu- ja seikkailukerho. Näissä kävijämäärät vaihtelivat 3–20 nuoren välillä. Pandemian aikana nuorisotoimi kehitti uusia tapoja</p>	

			<p>toimia: jalkautuva nuorisotyö, nuorisotilojen rajatut kävijämäärät ja digitaalinen nuorisotyö. Syksyllä 2020 keskustan nuorisotilaan päätettiin panostaa pitämällä Forum auki joka arkipäivä ja kyläyhdistykset pitivät auki kylien nuorisotiloja.</p> <p>Liikuntapalvelut on aktiivisesti järjestänyt ja toteuttanut erilaisia tapahtumia ja monipuolista toimintaa yhteistyössä nuoriso- ja kulttuuripalveluiden kanssa. Aikaisempina vuosina tapahtumia on ollut monta vuodessa, esimerkiksi Picnic on the Beach, erilaisia kilpailuja, Loviisan juoksu, Harrastemessut, lomatoimintaa. Kävijämäärät ovat vaihdelleet 8–800 välillä. Vuonna 2020 koronaviruspandemia esti useimpien tapahtumien järjestämisen, lukuun ottamatta lasten kesälomaleirejä (3), syyslomatapahtumia, kuntotestauspäivää (noin 120 osallistujaa), rantauimakouluja (4), urheilukerhoja (6) ja pyöräilyviikon tapahtumia.</p> <p>Tammikuusta 2020 alkaen 70 vuotta täyttäneillä eläkeläisillä on ollut mahdollisuus käyttää kaupungin kuntosaleja maksutta.</p> <p>2017–2020 nuorisotyö ja etsivä nuorisotyö järjestivät tai olivat mukana järjestämässä noin 20 tapahtumaa, muun muassa halloween-diskoa, ystävänpäivätapahtumaa, vapputempausta, kansainvälistä tyttöjenpäivää, keilausta sekä tapahtumia yhteistyössä liikunta- ja kulttuuripalveluiden kanssa. Kävijämäärät vaihtelivat 10–300 välillä.</p>	
--	--	--	--	--

			<p>2019–2020 Loviisan Ohjaamon järjestämässä nuorten ammatti-illoissa kävijämäärät vaihtelivat 3–20 nuoren välillä. Ohjaamossa järjestetyissä Kesärekry-tapahtumissa 2019 ja 2020 nuoret saivat tietoa kesätyöpaikoista. Kävijämäärät olivat noin 400–500 nuorta. Etsivä nuorisotyö oli mukana Ohjaamon järjestämässä tapahtumissa.</p> <p>Harrastebussi-kokeilu välillä Tesjoki–Koskenkylä keväällä 2019 mahdollisti edullisen kyydin harrastuksiin.</p> <p>Lapinjärvi: Nuoriso- ja liikuntatoimen palveluja on järjestetty Lapinjärvellä sekä itse että kolmannen sektorin kanssa yhteistyössä. Nuorisopalveluissa on ollut kolme työntekijää, joista yksi on ollut hanketyöntekijä. Nuorisotoimen hankkeita olivat vuosina 2017–2020 digitaalisen nuorisotyön kehittämiseen liittyvät hankkeet Diginuokku ja LandeReal. Jälkimmäisessä hankkeessa yhteistyökumppaneina olivat Myrskylän kunta ja Loviisan kaupunki.</p> <p>Lapinjärvellä kirjastoissa järjestettiin näyttelyitä vuonna 2017 18 kpl, vuonna 2018 15 kpl, vuonna 2019 12 kpl ja vuonna 2020 8 kpl. Muita Lapinjärvellä järjestettyjä kulttuuritapahtumia olivat muun muassa elokuvaillat, halloween-tapahtumat, joulukonsertit ja kulttuuri-iltamat. Vuonna 2019 järjestettiin liikuntatapojen ohjausta kirkonkylällä osana Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:n kuntakiertuetta.</p>	
--	--	--	---	---

			<p>Lapinjärvellä järjestettiin vuosittain vuosina 2017–2019 isot rekrytointimessut, Näköalapaikka-messut, joissa oli esillä useita kymmeniä työnantajia ja työpaikkoja. Messuilla kävijöitä oli noin 300–500 vuosittain.</p> <p>Vuosina 2018–2019 kunta järjesti yhdistysten kanssa Lapinjärven Puistofestarit, joissa kävijöitä oli 1 000–1 600 ja ohjelma käsitteli liikuntaa, taidetta, kulttuuria ja lähiruokaa.</p> <p>2018 kunta tuki paikallisten taiteilijoiden LandArt Lapinjärvi -hanketta Helsingistä itään -hankkeen kautta.</p> <p>Ihmislähtöinen kunta -seminaari järjestettiin vuosina 2017–2019.</p>	
Edistetään monikulttuurisuutta.	Maahanmuuttajaperheiden hyvä kotoutuminen.	Kotouttamisohjelman indikaattorit.	<p>Vuonna 2017 laadittiin Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan yhteinen kotouttamisohjelma vuosille 2017–2020.</p> <p>Vuonna 2018 Loviisa oli mukana Uudenmaan LAPE-muutosohjelmassa matalan kynnyksen palvelujen kehittämisessä ja ohjelman puitteissa järjestettiin työpajapäivä maahanmuuttajaperheiden kanssa työskenteleville.</p> <p>MLL:n Uudenmaan piiri järjestää Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toimintaa, ja yhdistyksen perhekummitoimintaa on myös mahdollista hyödyntää. Molemmat palvelut järjestetään MLL:n Uudenmaan piirin ja Loviisan kaupungin perusturvakeskuksen sopimuksen nojalla.</p>	

			<p>Maahanmuuttajia on ohjattu vapaa-ajan aktiviteetteihin, kuten harrastuksiin ja kansalaisopistoon.</p> <p>On järjestetty seudullista yhteistyötä Itä-Uudenmaan maahanmuuttajatyötä tekevien kuntien kanssa (tapaaminen 2–3 kertaa vuodessa).</p> <p>Lapinjärven kunnassa toimi maahanmuuttokoordinaattori vuosien 2017–2018 aikana. Syksyllä 2018 maahanmuuttajakoordinaattorin tehtävä lakkautettiin.</p>	
Parannetaan kuntalaisten sähköistä tiedonsaantia, yhteydenpitoa ja asiointia.	Kaupungin verkkosivuston helppokäyttöisyys, riittävästi yleisöpäätteitä ja neuvontaa asiointiin.	Tehdyt uudistukset.	<p>Verkkosivusto uudistettiin toukokuussa 2017. Uudistuksessa huomioitiin erityisesti sähköiset palvelut, tiedon saavutettavuus ja helppokäyttöisyys. Verkkosivuston ja sähköisen asiointin kehittäminen on jatkuvaa. Verkkosivuston saavutettavuuteen kiinnitettiin erityistä huomiota vuonna 2020. Asiakaspalvelutoimisto Lovinfo on vakiinnuttanut asemansa asukkaiden palvelupisteenä. Vuonna 2020 toiminta oli osittain supistettua koronaviruspandemian aiheuttamien rajoitusten vuoksi. Lovinfo on silti edelleen keskeinen kaupungin asukkaiden palvelu- ja asiointipiste. Asiakaspalvelutoimistossa on asiakaspäätte.</p> <p>Kumppanuustalo Kulman kautta oli mahdollisuus saada neuvontaa digipulmiin vuosina 2018–2020 Digitutorit-hankkeessa, jota korona-aikana toteutettiin puhelimitse.</p> <p>Perusturvakeskuksessa otettiin käyttöön syksyllä 2019 sähköinen hoidontarpeen arviointi- ja</p>	

			<p>asiointipalvelu Klinik Pro. Klinik-asiointipalvelun kautta asiakas voi ottaa yhteyttä terveyskeskukseen ja hammashoittoon ympäri vuorokauden. Palvelussa voi hoitaa ajanvaraukset, ja reseptin uusimiset ja sieltä löytyvät kyselyjen tulokset sekä yhteydenottopyynnöt, mikäli asia koskee neuvolapalveluja, fysioterapia- tai apuvälinepalveluja. Syksyllä 2020 palvelu laajeni Loviisan sosiaalihuollon palveluihin sekä mielenterveys- ja päihdepalveluihin.</p> <p>Lapinjärvi: Kunnan verkkosivusto uudistettiin viimeksi vuonna 2019. Uudistuksessa huomioitiin erityisesti sähköiset palvelut, tiedon saavutettavuus, helppokäyttöisyys ja mobiilikäyttö. Yhteispalvelupisteessä on asiakaspääte ja pisteestä saa asiakasneuvontaa. Myös kirjastossa on yleisöpääte.</p> <p>Vuonna 2019 kunnantalon asiointipisteessä toteutettiin mahdollisuus asioida Kelan ja TE-toimiston kanssa videoyhteydellä. Myös asiointipisteen ulkoasua uudistettiin. Verkkopalveluiden kehittäminen jatkuu.</p> <p>Vuonna 2018 Lapinjärvellä otettiin käyttöön sähköinen oppilaaksiottoilmoitus esi- ja perusopetuksessa ja iltapäivätoiminnan sähköinen hakemus. Vuonna 2019 varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön Primus-toiminnanohjausjärjestelmä ja Wilma-käyttöliittymä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä varten.</p>	
--	--	--	---	---

LAPSET JA NUORET				
Lisätään lasten ja nuorten yhteisöllisyyttä, osallistamista ja vuorovaikutusmahdollisuuksia.	Nuorisovaltuuston toiminnan kehittäminen yhdessä oppilaskuntien kanssa.	Yläkoulujen, lukioiden ja 2. asteen oppilaitosten edustus nuorisovaltuustossa ja nuorisovaltuuston edustajien läsnäolo kunnan luottamuselimissä.	<p>Uusi nuorisovaltuusto aloitti toimintansa tammikuussa 2019. Ehdokkaita haettiin aktiivisesti yläkouluista, lukioista ja 2. asteen oppilaitoksista. Nuorisovaltuuston (NUVA) jäsenet osallistuivat kokouksiin ahkerasti. Nuorisovaltuuston jäsenet ovat säännöllisesti osallistuneet eri lautakuntien kokouksiin. Nuorisovaltuustolla oli oma piste Picnic on the Beach -tapahtumassa 2019, ja se järjesti yläkoululaisille joulutapahtuman kouluissa joulukuussa 2020.</p> <p>Jokaisessa koulussa on toimiva oppilaskunta, jossa käsitellään koulun yhteisiä asioita. Oppilaiden edustajat osallistuvat koulujen monialaisiin tarkastuksiin.</p> <p>Lapinjärvi: Perustettiin nuorten vaikuttajaryhmä kokoamaan ja käsittelemään nuorten ajatuksia ja ehdotuksia. Mopotallin suunnittelua varten perustettiin kehittämisryhmä, johon nuoret osallistuivat. Nuorten vaikuttajaryhmän jäseniä ei osallistunut kunnan luottamuselinten toimintaan.</p>	
	Yhteistyön kehittäminen vanhempainyhdistysten kanssa, ylisukupolvinen yhteistyö: koulumummit ja -vaarit.	Kehittämiskokousten määrä, aiheet ja toimeenpannut ideat.	Lasten ja nuorten palveluiden päällikkö osallistui 14.11.2017 vanhempainneuvoston kokoukseen, jonka aiheena oli lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman ja LAPE-hankkeen esittely. Yhteistyö käynnistyi hyvin, mutta valitettavasti vanhempainneuvoston toiminnan lakkaamisen vuoksi se ei jatkunut.	<p>Lähes joka koululla on toimiva vanhempainyhdistys ja vapaaehtoista koulumummi- ja -vaaritoimintaa.</p>

			<p>Loviisan päiväkodeista neljällä on rekisteröity vanhempainyhdistys. Yhdistysten avulla edistetään vanhempien ja päiväkodin välistä kasvatuskumppanuutta, vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa. Yhdistykset edistävät lasten hyvinvointia ja tuovat esille vanhempien näkemyksiä päiväkotia ja varhaiskasvatusta koskevissa kysymyksissä. Vanhempainyhdistykset ovat myös mahdollistaneet erilaisten tapahtumien järjestämisen sekä tehneet tarpeenmukaisia hankintoja.</p> <p>Lapinjärvi tekee aktiivista yhteistyötä yhdistysten ja järjestöjen kanssa ja tukee niiden toimintamahdollisuuksia muun muassa myöntämällä maksutta tiloja yhdistysten käyttöön. Lapinjärven varhaiskasvatuksella ja Kapellby skolalla on vanhempainyhdistykset, joiden toiminta korona-aikana on ollut hyvin vähäistä. Kirkonkylän koulussa toimii aktiivinen vanhempainyhdistys, joka on toiminut koronaviruspandemian huomioiden. Yhdistyksen jäsenet kokoontuivat Meetissä sekä omassa viestiketjoryhmässään säännöllisesti. Vanhempainyhdistys tuo oppilaille iloa esimerkiksi jakamalla joulupussit oppilaille. Lisäksi iloa kouluun tuovat vanhempainyhdistyksen lahjoittamat reppunaulakot.</p> <p>Kaikki Lapinjärven koulut ovat KIVA-kouluja ja tekevät kiusaamisen vastaista työtä. Lapset ja nuoret osallistuvat Lapinjärven liikenneturvallisuustyöryhmään sen pysyvinä jäseninä.</p>	
--	--	--	---	---

	Kohdennettujen kyselyiden toteuttaminen lapsille, nuorille ja huoltajille.	Toteutuneiden kyselyjen määrä.	<p>LAPE-hankkeen asiakaskysely lasten, nuorten ja perheiden palvelujen käyttäjien kokemuksista ja kehittämistarpeista toteutettiin 9.10.–19.11.2017. Koulut vastasivat Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) erityyppisiin kyselyihin. Huoltajille annettiin mahdollisuus osallistua varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan. Kouluterveyskyselyyn vastattiin parittomina vuosina ja Hubu-kyselyyn vuosina 2017-2019.</p> <p>Kesällä 2020 Loviisassa soitettiin robottipuhelu nuorille. Vastaajia oli vain 43.</p> <p>Koululaiset vastasivat loppuvuodesta 2020 valtakunnalliseen Koululaiskyselyyn, jolla kuultiin heidän harrastustoiveistaan koulupäivän yhteydessä.</p> <p>Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien lapsien vanhemmille toteutettiin kysely vuosittain.</p> <p>Lapinjärvi: Huoltajille annettiin mahdollisuus osallistua opetussuunnitelmapäivitykseen syksyllä 2020. Nuorisotoimessa ja kouluissa tehtiin kyselyitä lapsille, nuorille ja huoltajille. Kouluissa tehtiin muun muassa etäopetus-, harrastamistoive- ja hyvinvointikyselyjä sekä koulujen työ- ja loma-aikoihin liittyviä kyselyjä. Kirjaston lastenosaston uudistamisen yhteydessä vuonna 2019 tehtiin lapsille kysely ja osallistettiin lapset osaston suunnitteluun. Osana lastenosaston uudistamista vuonna 2019 kirjastossa toteutettiin lapsivaikutusten arviointi.</p>	
--	--	--------------------------------	---	--

	Facebook-sivujen hyödyntäminen vuorovaikutuskanavana.	Toteutunut toiminta.	<p>Kaupungilla sekä monella sen yksiköllä on omat, toimivat ja aktiiviset Facebook-sivut: perhekeskus, kulttuuripalvelut, Ohjaamo, nuorisotoimi, liikuntapalvelut, koulut, varhaiskasvatus ja senioripalvelut. Nuorisotoimella on myös Instagram. Kaupungin viestinnällä on käytössään myös Instagram, Twitter sekä LinkedIn erilaisten sisältöjen jakamista ja eri kohderyhmien tavoittamista varten.</p> <p>Lapinjärven kunnalla on Facebook-sivut, joiden kautta kunta viestii toiminnastaan, palveluistaan ja tapahtumista sekä jakaa ajankohtaisia kuntaa koskevia uutisia. Lisäksi kunnalla on Instagram-tili lapinjärvistories, jota voi päivittää joka viikko eri lapinjärveläinen. Kunnalla on lisäksi myös Twitter- ja LinkedIn-tilit.</p> <p>Lapinjärven kaikilla kouluilla on Facebook-sivut, joita päivitetään useita kertoja viikossa. Nuorisotoimella on somekanavana käytössään Facebook, Instagram, Snapchat ja Discord. Kirjastolla on Facebook- ja Instagram-sivut.</p>	
	Sähköisen asioinnin lisääminen: tehdään koulusta infopiste.	Tulokset ja toimenpiteet.	<p>Kouluista ei tehty infopisteitä. Sähköistä asiointia lisättiin tehostamalla Wilman käyttöä. Wilman mahdollisuuksia hyödynnettiin esimerkiksi kouluun ilmoittautumisessa, aamu- ja iltapäivätoiminnan haussa ja viestinnässä. Varhaiskasvatuksella on käytössä eVarhaiskasvatus-asiointiohjelma.</p> <p>Lapinjärvellä tehostettiin Wilman käyttöä varhaiskasvatuksessa. Tiedotteet, palvelutarpeen muutokset, tulokset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat tehdään tai kirjataan</p>	

			Wilmaan. Vuonna 2021 hakemukset ja hoitoajat käsitellään Wilmassa. Lapinjärven kouluissa hyödynnetään Wilmaa aktiivisesti tiedottamiseen, oppimissuunnitelmien laadintaan ja erilaisten asiakirjojen laatimiseen.	
TYÖIKÄISET				
Tuetaan asukkaita digitaalisten ja matalan kynnyksen palvelujen löytämisessä, edistetään kansansairauksien omahoitoa ja ehkäistään syrjäytymistä.	Omahoitosivujen päivittäminen ja lisääminen, sähköisten palvelujen lisääminen ja niistä tiedottaminen.	Omahoitosivujen päivitykset. Asiakaspalautekooste kaikkien keskusten sähköisistä palveluista (esimerkiksi eterveyspalvelut @loviisa.fi).	Hoitajille voi varata sähköisesti kiireettömän ajan. Omahoitosivuja ei päivitetty, mutta ohjeet ovat edelleen toimivat. Perusturvakeskuksessa otettiin käyttöön älykäs teknologiaratkaisu Klinik Accessin hoidontarpeen arviointijärjestelmä, jonka kautta toivotaan yhteydenotot terveysasemalle. Klinik Accessin sähköinen yhteydenottokanava on käytössä vastaanotoilla, nopean vireillepanon toimintamallissa (VIPA), hammashuollossa, fysioterapiassa ja aikuissosiaalityössä. Koostetta ei tehty vertailutiedon vähäisyyden takia.	
	Vertaistukitoiminta ja kokemusasiantuntijoiden käyttö sosiaalipalveluissa.	Ryhmät ja muu toiminta sekä osallistujien määrät.	Toiminnassa oli mukana kolme kokemusasiantuntijaa, joista kahdella on alkoholistausta ja yhdellä peliriippuvuustausta. Ryhmät: aamuryhmä (10 henkilöä) kerran viikossa, ruotsinkielinen ryhmä (5 henkilöä) kerran kuukaudessa. Peliryhmään osallistui keskimäärin 6 henkilöä.	
	Sosiaalipalvelujen asiakasraati.	Kokoontumiskerrat ja toteutetut uudistukset.	Tavoite ei toteutunut eikä toimintaa pystytty suunnittelemaan työvoiman vähyyden takia.	
	Maahanmuuttajien osallisuuden edistäminen.	Monikuluttuuristen tapahtumien määrä, tiedotustilaisuudet, ohjaus- ja neuvontakäyntien määrät, vapaan sivistystyön	Vapaaehtoiset toteuttivat muun muassa suomen kielen opetusta (41 kertaa), liikuntatoimi aikuisille uimakoulua ja vapaaehtoiset koululaisille kielikerhoa. Yhteistyökumppaneita olivat muun muassa Amisto, Opso.fi, seurakunnat ja Suomen Pakolaisapu ry.	

		<p>mahdollisuuksien hyödyntäminen oppimisessa.</p>	<p>Loviisassa järjestettiin Mannerheimin lastensuojeluliiton Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toimintaa, joka jatkuu myös vuonna 2021.</p> <p>Kansalaisopisto kohdensi opintoseteleitä maahanmuuttajille. Ohjaamon toiminnassa huomioitiin myös maahanmuuttajat. Vuoteen 2019 asti Loviisassa toteutettiin liikuntapalveluiden Liikunnan ilo kotoutumisessa -hanketta.</p> <p>Lapinjärvi: Kesäkuussa 2019 järjestettiin monikulttuurinen Etno Pop -tapahtuma.</p>	
	<p>Etsivän nuorisotyön ryhmätyöskentelyn muodot.</p>	<p>Ryhmien toteutumiset ja osallistujamäärät.</p>	<p>Etsivä nuorisotyö järjesti vuosittain noin seitsemän eri ryhmää. Ryhmien osallistujamäärä vaihteli, ja ryhmiin osallistui yhteensä noin 70 nuorta. Ryhmiin kuului muun muassa nuoret äidit - ja kaukalopallo-ryhmä, punttiskerho, bändikerho ja nuorisokahvila. Vuonna 2020 toiminta keskittyi ulos ja ryhmät toteutettiin eri tavalla kuin ennen. Metsäretket ja lenkkeily olivat suosittua ryhmätoimintaa.</p> <p>Lapinjärvi: Etsivällä nuorisotyöllä ei ole ryhmämuotoista toimintaa. Etsivän nuorisotyön asiakkuus perustuu vapaaehtoisuuteen.</p>	
	<p>Asukkaille suunnatut kehittämistyöpajat Lapinjärvellä.</p>	<p>Tulokset ja toimenpiteet.</p>	<p>Ihmislähtöisen kunnan kehittämiseksi pidettiin lukuisia työpajoja. Vuonna 2020 työpajat olivat lähinnä virtuaalisia koronavirustilanteesta johtuen.</p> <p>Aiheina olivat palveluiden kehittäminen tarvelähtöisesti, muistiystävällisen taajaman kehittäminen, asumisen kehittäminen, resurssiivisaisten palveluiden kehittäminen,</p>	

			työllisyyden edistäminen ja osallisuuden lisääminen (talkoot).	
			Vuonna 2019 pidettiin kaksi liikuntapajaa.	
SENIORIT				
Lisätään ikäihmisten yhteisöllisyyttä ja osallistamista.	Ryhmätoiminta yksinäisille ikäihmisille eri kylissä, vapaaehtoiset mukaan toimintaan.	Ryhmien ja osallistujien määrät.	Senioripalveluissa järjestettiin jakson aikana toimintahetkiä Viirilässä, Ruotsinpyhtään kirkonkylässä ja Sarvisalossa. Ryhmissä oli keskimäärin 12 henkilöä ja ryhmät kokoontuivat kahdeksan kertaa vuoden aikana. Omaishoitajien vertaistukiryhmät kokoontuivat kahdeksan kertaa vuonna 2017 ja osallistujamäärä oli 5–10 välillä. Vuodesta 2018 lähtien omaishoidon tapaamiset on korvattu henkilökohtaisella tukikäynnillä, jonka lisäksi on järjestetty kolme ryhmätapaamista. Marraskuussa 2019 järjestettiin omaishoitajien ja hoidettavien yhteinen puurojuhla. Osallistujia oli 23.	
Vähennetään kotona asuvien ikääntyneiden yksinäisyyttä.	Omaishoitajien vertaistukiryhmät. Vertaistukiryhmät muistisairaille.		Vertaistukiryhmiä muistisairaille ja heidän omaisilleen järjestettiin Ruotsinpyhtään kirkonkylässä, Loviisan keskustassa, Pernajan–Liljendalin alueella, Koskenkylässä ja Tesjoella. Ruotsinpyhtään kirkonkylän ryhmä kokoontui viisi kertaa vuodessa ja osallistujia oli 12–15. Loviisan keskustan ryhmä kokoontui kuusi kertaa vuodessa, ja osallistujia oli noin 15. Pernajan–Liljendalin ryhmä kokoontui viisi kertaa, ja osallistujia oli noin 10. Muistisairaiden vertaistukiryhmät kokoontuivat vuonna 2018 Loviisan keskustassa, Koskenkylässä ja Tesjoella.	
			Loviisan seurakuntakodilla järjestettiin ruokailu, Euron kuppila. Osallistujia oli 55–80 ruokailijaa per	

			<p>kerta ja ruokailun järjestämiseen osallistui 3–4 vapaaehtoista. Euron kuppilaa järjestettiin rajoitetusti vuonna 2020.</p> <p>Loviisassa ja Lapinjärvellä OmaisOiva-vertaistukiryhmät kokoontuivat säännöllisesti vuoden 2019 aikana.</p> <p>Lapinjärvi: Yhteistyö Itä-Uudenmaan Omaishoitajat ja Läheiset ry:n kanssa käynnistyi vuonna 2017 OmaisOiva-kumppanuussopimuksen myötä. Vuosien 2018–2020 aikana OmaisOiva-kahvilatapaamisia oli noin kerran kuukaudessa. Lisäksi omaishoitajilla oli mahdollisuus henkilökohtaisiin OmaisOiva-hetkiin joko puhelimitse tai tapaamisina. Omaishoitajille järjestettiin ravitsemus- ja suunhoitokoulutus, yhteinen puurojuhla ja Ovet-valmennus. Yhteiset tapaamiset jäivät tauolle koronaviruspandemian takia keväällä 2020. Yhteisiä liikunta- ja jumppahetkiä järjestettiin ulkona.</p> <p>Kaikille kuntalaisille avoin Kammari-toiminta käynnistyi kesällä 2018 kunnan ikäihmisten ideomana. Toiminnassa oli mukana vapaaehtoisia, Perinnetalkoot-hanke ja kunta, joka tarjosi tilat toimintaan. Kammari oli avoinna noin 1–2 kertaa viikossa. Osallistujien määrä vaihteli noin 5–20 väillä. Toiminnan sisällöt vaihtelivat osallistujien omien toiveiden ja toiminnan mukaisesti. Kammarissa vaihdettiin kuulumisia ja keskusteltiin kahvittelun lomassa. Toiminta jäi maaliskuussa 2020 tauolle koronaviruspandemian vuoksi.</p> <p>Loviisan muistipoliklinikan kanssa pidettiin yhteinen tapaaminen syksyllä 2018.</p>	
--	--	--	---	---

	Kulttuurikaveritoiminnan kehittäminen.	Yhteistyö yksityisten ja kolmannen sektorin kanssa, yhteistyö oppilaitoksen kanssa.	Ulkoiluystävät toimivat usein myös kulttuurikavereina koko jakson aikana. Lapinjärvi: Automies-toiminta käynnistyi vuoden 2019 aikana. Automies-kuljettajat tarjosivat vapaaehtoistoimintana iäkkäille maksuttomia autoretkeä heidän toivomiinsa kohteisiin. Automiehet toimivat myös kulttuurikavereina.	
	Asukasraatien kokeilu.	Raatien kokoontumiskerrat ja asiakokonaisuudet.	Vuonna 2017 järjestettiin kaksi keskustelutilaisuutta, joissa selvitettiin kiinnostusta asukasneuvostoon ja senioriasukasraatiin. Seuraavina vuosina järjestettiin yhteensä kolme asukasraatitilaisuutta senioreille. Lapinjärvi: Ihmislähtöisen vanhustyön ohjausryhmä kokoontui kolme kertaa.	

2. ASUKKAIDEN TERVEELLISET ELÄMÄNTAVAT: Kuntalaisten omaehtoista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä vahvistetaan kehittämällä sujuvia, asiakaslähtöisiä palveluja sekä lisäämällä neuvontaa ja ohjausta omahoitoisuuden tueksi. Kuntalaisille tarjotaan sujuvat ja kustannustehokkaat palvelut.				
TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
YHTEISET KAIKILLE IKÄRYHMILLE				
Tuetaan omatoimisuutta terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi, panostetaan ennaltaehkäisevään toimintaan ja kestäväan kehitykseen.	Teemavuosien monialaisen suunnittelun aloittaminen.	Tehdyt toimenpiteet.	2018: Turvallisuus, jota käsiteltiin Liljendalin kyläillassa sekä Itä-Uudenmaan turvallisuuskysely. 2019: Terveellinen ravinto ja liikunta. 2020: Osallisuus: kuntakohtaisten osallisuusohjelmien tekeminen.	
Tarjotaan kaikille avointa tietoa terveyden edistämisestä.	Terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät luennot yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.	Luentojen määrät ja Kumppanuustalo Kulman kävijämäärät vuodessa.	Kumppanuustalo Kulmassa järjestettiin erilaisia asukkaille suunnattuja luentoja (kävijämäärä vuodessa): vuonna 2017: 7 vuonna 2018: 7 (5 190) vuonna 2019: 13 (4 767) vuonna 2020: 2 (3 129)	

			Luentojen osallistujakeskiarvo oli 24 (eniten 96 ja vähiten 7).	
Ylläpidetään ja lisätään liikuntamahdollisuuksia.	Ainakin yhden uuden lähiliikuntapaikan rakentaminen.	Toteutunut lähiliikuntapaikka.	<p>Liljendaliin (2017) ja Ruotsinpyhtään kirkonkylään (2019–) rakennettiin uudet lähiliikuntapaikat. Myllyharjun kunnostusprojekti, johon sisältyi muun muassa kuntoiluportaiden ja liikuntapuiston rakentaminen, toteutui 2019. Harjun kävelyreitille tehtiin opastaulut ja Loviisan kaupunkireitin suunnittelu aloitettiin 2020.</p> <p>Lovisavikens skolan piha valmistui kesällä 2020, ja siellä on kuntoiluvälineitä sekä pelikenttiä.</p> <p>Lapinjärvelle rakennettiin Lukkarinpuisto ja skeittipuisto. Lapinjärven Korsmalmin hiihtomajan ulkoilureittejä paranneltiin yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Lisäksi kartoitettiin liikuntapaikkatoiveita.</p> <p>Vuonna 2019 kunnostettiin kirkonkylän uimaranta ja rakennettiin frisbeegolfrata Korsmalmin hiihtomajan alueelle.</p>	
Otetaan käyttöön uusia, kohdennettuja palvelumuotoja.	Helmi-, Sisu- ja Senni-puhelinpalvelujen käyttöönotto perusturvakeskuksessa.	Puhelujen määrä.	<p>Palvelut otettiin käyttöön lokakuussa 2017. Puhelujen määrät (enimmäkseen ohjaus- ja neuvontapuheluja):</p> <p>Helmi (lapsiperheet) 2017: 30 2018: 58 2019: 61 2020: 195</p> <p>Sisu (työkäiset) 2017: 150</p>	

			<p>2018: 150 2019: ei saatavilla 2020: 1 440</p> <p>Senni (seniorit) 2018: 443 2019: 394 puhelua ja 38 sähköpostiviestiä (ja huoli-ilmoitusta) 2020: 820 puhelua ja 61 sähköpostiviestiä (ja huoli-ilmoitusta)</p> <p>Kouluissa otettiin käyttöön Poissaolon rappuset -toimintamalli elokuussa 2019. Kaksi koulutyön tukihenkilöä palkattiin hankerahalla lukuvuosiksi 2019–2021 poissaolojen vähentämiseksi.</p> <p>Lapinjärvi: Ikäihmisten neuvonta- ja palveluohjauspiste avattiin maaliskuussa 2018. Poissaolon rappuset otettiin käyttöön kouluissa. Ikäihmisille soitettiin koronapuhelut vuonna 2020, myös porinapuhelin oli käytössä Perinnetalkoot-hankkeessa.</p>	
LAPSET JA NUORET				
Edistetään lasten ja nuorten terveellisiä elintapoja ja vahvistetaan nuorten päihteettömyyttä.	<p>Nuorten ehkäisevä päihdetyö ja -valistus.</p> <p>Lasten ja nuorten mielenterveyden tukeminen ryhmätoiminnan avulla.</p>	<p>Kouluterveyskyselyjen 2017 ja 2019 tulokset, Hubu-kyselyjen tulokset ja toteutunut toiminta (Hubu on kouluissa toteutettava ehkäisevän päihdetyön menetelmä).</p> <p>Saadut tulokset, esimerkiksi Maestro-ryhmät.</p>	<p>Hubu-kyselyt ja niihin liittyvät valistustilaisuudet on pidetty vuosina 2017-2019. Hubu-kyselyiden kysymykset ovat vuosittain poikenneet jonkin verran toisistaan, joten tulosten suora vertaaminen ei ole mahdollista. Päihdeaiheinen vanhempainilta järjestettiin 15.2.2017 yhdessä Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n ja poliisin kanssa. Marraskuussa 2019 nuorten palveluverkko järjesti yhdessä poliisin kanssa päihdevalistusvanhempainillan, jossa oli 80 osallistujaa.</p>	

			<p>Kouluterveyskyselyn 2019 mukaan loviisalaiset lukion 1. ja 2. vuosiluokan opiskelijat voivat useimpien seurattujen indikaattoreiden tulosten mukaan paremmin kuin vastaavien vuosiluokkien lukiolaiset maassa keskimäärin. Peruskoulun 8. ja 9. vuosiluokan oppilaat puolestaan jäävät useilla indikaattoreilla mitattuina jonkin verran alle maan keskitason tai maan keskitason tasalle, mutta useiden indikaattoreiden tulokset ovat kuitenkin parantuneet edelliseen kouluterveyskyselyyn verrattuna. Loviisalaisilla nuorilla on ystäviä, heillä on ainakin yksi harrastus viikossa ja peruskoulun oppilaat pitävät koulunkäynnistä. Huolenaiheita ovat muun muassa koululounaan syömättä jättäminen ja ylipaino, peruskoulun 8. ja 9. vuosiluokan poikien humalajuominen ja tyttöjen tyytymättömyys elämäänsä.</p> <p>Maestro-toimintamalli on jäänyt hieman vanhanaikaiseksi eikä sitä ole viime vuosina käytetty. Nuorten ahdistuksen ehkäisyyn on olemassa muun muassa matkapuhelimessa toimiva Chillaa 2.0 -sovellus.</p> <p>Lasten ja nuorten mielenterveyden tukemista varten yläkoulujen kaksi koulukuraattoria sekä lasten ja nuorten psykiatrinen sairaanhoitaja koulutettiin IPC-menetelmän käyttöön. IPC-menetelmä on tieteelliseen näyttöön perustuva toimintamalli masennuksen hoitoon. Nuorisotoimi piti vuonna 2019 yhdessä koulujen kanssa nuorille Rennox-ryhmää, joka on Folkhälsanin stressinhallintakonsepti. Ohjaamon</p>	
--	--	--	---	--

		<p>psykologipalvelut ovat olleet suosittuja. Tarkoitus on saada nuorille niin nopeasti apua kuin mahdollista. Ohjaamalla on vierailut psykologi kahtena päivänä viikossa.</p> <p>Työpajoilla edistettiin nuorten liikkumisen ja harrastamisen mahdollisuuksia omien liikuntaryhmien avulla.</p> <p>Lapinjärven 4.–5.-luokkalaiset ovat vastanneet kouluterveyskyselyyn, ja uusi kysely tehdään keväällä 2021. Kouluterveyskyselyyn vastataan joka toinen vuosi. Vuonna 2019 lapinjärveläisistä koululaisista 61 prosenttia oli erittäin tyytyväisiä elämäänsä. 88,1 prosenttia koululaisista piti koulunkäynnistä.</p>		
	<p>Terveellisten ruokailutottumusten edistäminen.</p>	<p>Kouluterveyskysely, kouluruoan menekin seuranta ja palaute.</p>	<p>Asiaan kiinnitettiin huomiota ja eritoten yläkoululaisten koululounaan syömisen parantamiseen panostettiin. On myös muistettava, että moni asia vaikuttaa siihen, että lounasta ei syödä, esimerkiksi kaverit, ruokajonot, melu, väistötila. Vuonna 2018 kartoitettiin parhaimmat ja pahimmat ruoat ja ruokalistalta poistettiin epäsuositut ruoat. Vuoden 2019 aikana yläkouluissa maistatettiin erilaisia kasvisruokatuotteita, ja tulosten perusteella otettiin kasvisruokaa ruokalistalle. Salaattivalikoimaan lisättiin proteiinipitoisia elintarvikkeita, esimerkiksi raejuustoa, papuja ja salaattijuustoa. Ruokailutilat uusissa kouluissa suunniteltiin viihtyisiksi ravintoloiksi. Kevään 2020 etäopetusaikana koululounaan arvostus kasvoi sosiaalisen median keskusteluiden myötä.</p>	

		<p>Tarjolla oleva kasvisruokavaihtoehto ei toteutunut kaikissa kouluissa syksyllä 2020, koska ei ollut aikaa eikä resursseja.</p> <p>Kouluterveyskyselyssä 2017 Loviisan peruskoulujen 8. ja 9. vuosiluokan oppilaista 40,7 prosenttia ei syönyt koululounasta päivittäin. Vuoden 2019 kyselyssä koululounaan päivittäin syömättä jättäneiden osuus oli noussut ja oli 46,1 prosenttia.</p> <p>Lapinjärvellä ruokaraatien toimintaa käynnistettiin kouluissa, mutta toiminnassa on vielä parannettavaa. Kouluterveyskyselyyn ovat vastanneet joka toinen vuosi 4. ja 5. vuosiluokan oppilaat.</p>	
Lasten ja nuorten liikunnan edistäminen perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa.	Move!-testit. Liikkuva koulu -toiminnan edistämisen tulokset.	<p>Move!-testit on tehty vuosittain 5. ja 8. vuosiluokan oppilaille. Loviisan tulokset ovat joiltakin mitatuilta osa-alueilta jääneet alle koko maan tulosten. Nuorten palveluverkko on ryhtynyt toimenpiteisiin lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi.</p> <p>Loviisa oli mukana valtakunnallisissa Liikkuva koulu - (2017–2019), Liikkuva varhaiskasvatus - (aiemmin Ilo kasvaa liikkuen) (2017–) ja Liikkuva opiskelu - (2019–) hankkeissa, joiden tavoitteena oli lisätä liikuntaa lasten ja nuorten päivään. Toteutus tehtiin poikkihallinnollisesti.</p> <p>Koulujen ja vapaa-aikatoimen kerhotarjonnassa oli useita liikuntakerhoja, muun muassa treenikerho yhdessä liikuntaseurojen kanssa. Molemmissa yläkouluissa alkoi 2019 urheiluluokkatoiminta.</p> <p>Lapinjärven Lapset liikkuvat -hanke toteutettiin vuonna 2019, ja hankkeen tuomat toimintatavat jatkuivat myös vuonna 2020. Varhaiskasvatus on</p>	

			<p>sitoutunut lisäämään lasten liikunnallisuutta osana jokavuotista toimintaa.</p> <p>Move!-testit on tehty viidennen luokan oppilaille kerran vuodessa. Tulokset käsitellään vanhempien kanssa sekä kouluterveydenhoitajan tarkastuksissa. Tulokset ovat melko tasaisia koko maahan verrattuna.</p> <p>Lapinjärvi on ollut vuodesta 2019 asti mukana tuomassa Islannin mallia Suomeen.</p> <p>Lähiliikunta on osa päiväkodin ja koulujen arkipäivää. Esimerkiksi Kapellby skolan henkilöstö ja lapset tekevät joka viikko yhden yhteisen aamulenkin.</p>	
TYÖIKÄISET				
Edistetään työikäisten terveellisiä elintapoja kehittämällä toimintoja kokonaisyhyvinvoinnin edistämiseksi.	Päihde- ja mielenterveystyön kehittäminen yhdessä erikoissairaanhoidon kanssa VIPA-periaatteella (VIPA tarkoittaa nopean vireillepanon toimintamallia).	Uusien toimintatapojen käyttöönoton kokemukset.	Kaizen-hanke ja VIPA-malli päihde- ja mielenterveystyössä otettiin käyttöön loppuvuodesta 2018 ja toiminta vakiintui vuoden 2019 aikana. Mallin mukainen hoitopolku nopeutti potilaan asianmukaista hoitoa.	
	Mielenterveys- ja päihderyhmien toiminta, kokemusasiantuntijoiden käyttö.	Ryhmiin osallistujien määrä, kävijöiden määrä, käyntitilastot.	Päihdesosiaalityössä on järjestetty kolme ryhmää, johon on osallistunut kokemusasiantuntijoita. Tiistain aamuryhmässä on ollut keskimäärin 10 kävijää/kerta. Ruotsinkielinen Stara-ryhmä on kokoontunut noin kuusi kertaa vuodessa ja kävijöitä on ollut keskimäärin kuusi henkilöä/kerta. Ryhmä on ollut avoin asiakkaille ja heidän omaisilleen. Kolmas ryhmä on ollut peliryhmä, joka on kokoontunut kahdeksan kertaa vuodessa. Ryhmässä on ollut keskimäärin kuusi kävijää/kerta.	

			<p>Terveydenhuollon päihdetyössä on ollut myös ryhmätoimintaa, jossa kävijöitä on ollut 4–15 per ryhmä. Lisäksi on pidetty rentoutusryhmää ja depressioryhmää.</p>	
	WHO 5 -mittarin käyttöönotto (hyvinvointiseula).	Käyttäjäkokemukset.	WHO 5 -mittari otettiin käyttöön mielenterveys- ja päihdepalveluissa, mutta käyttö jäi vähäiselle asteelle. Mielenterveys- ja päihdepalveluja kehitettiin yhteistyössä itäisellä Uudellamaalla, ja nykyisin on käytössä sote-alueen yhtenäiset mittarit ja WHO 5 -mittari on poistunut käytöstä.	
	Suun terveydenhuollon omasuunnitelma tarkastuskäyntien yhteydessä (kariuksen ja iensairauksien ehkäisy).	Asiakaskohtaisen toteutumisen seuranta käyntien yhteydessä, seurannan yhteydessä saadut vertailutiedot kariuksen ja iensairauksien vähentymisestä. Toimintaan osallistuminen, koetut tulokset.	Osa hammaslääkäreistä otti suunnitelman käyttöön ja teki suunnitelman asiakkaan kanssa yhdessä, mutta valitettavasti käytäntöä ei saatu laaja-alaisemmin vakiinnutettua. Vaikutuksia suunterveyteen ei voitu vielä arvioida, koska vain pieni osa hammaslääkäreistä oli tehnyt omahoitosuunnitelman.	
	Painonhallintatoiminta: PPP-ryhmät, Verkkopuntari, yksilöllinen liikuntaneuvonta.	Toimintaan osallistuminen, koetut tulokset.	<p>Liikuntaneuvonta-asiakkaiden määrä on vaihdellut vuosittain (tapaamisia): 2017: 27 (49), 2018: 35 (65), 2019: 25 (40) ja 2020: 19 (32). Kokemukset ovat olleet hyviä. Kehitettävää on asiakkaiden ohjaamisessa palvelun pariin ja vaikuttavuuden mittaamisessa.</p> <p>Painonhallintaryhmiä ei järjestetty vaan ohjaus tapahtui yksilöohjauksena terveydenhoitajan vastaanotolla.</p>	
	Lähiliikuntapaikkojen ja välineiden hyödyntäminen ja ylläpito.	Liikuntavälineiden lainauskerrat.	Liikuntapaikkojen välineitä käytettiin aktiivisesti ja erityisesti koronavuosi lisäsi ulkoilureittien suosiota.	

			<p>Lainattavia liikuntavälineitä hankittiin ensin sivukirjastoihin vuonna 2017 ja pääkirjastoon vuodesta 2018 lähtien. Lainattavia välineitä ovat muuan muassa kantorinkka, lumikengät, kahvakuulat, kävelysauvat ja käsipainot. Lainaaminen on ollut vähäistä. Välineistöä on täydennetty vuosittain.</p> <p>Liikkuva koulu -hankkeen myötä kaikkien koulujen ja vapaa-aikatoimen käyttöön hankittiin yhteisiä liikuntavälineitä.</p>	
	Liikunta-apteekki, terveysliikunnan kaikille avoin ja maksuton neuvontapiste.	Toiminnan tulokset, neuvonnassa käyneiden määrät.	Liikunta-apteekkitoiminta korvattiin jo vuoden 2017 aikana yhteydenottolomakeperiaatteella, koska kirjastoissa ei kohdattu asiakkaita.	
SENIORIT				
Järjestetään toimintaa, joka edistää ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä, ja tukee ikäihmisten mahdollisuuksia itsenäiseen ja mielekkääseen elämään eri asumis- ja hoitoympäristöissä.	Erilaiset kuntoryhmät ikäihmisille yhteistyössä vapaa-aikatoimen ja eri yhdistysten kanssa.	Vapaa-aikatoimi kouluttaa vapaaehtoisia toimimaan erilaisten ikäihmisten virkistys- ja liikuntaryhmien vetäjinä.	Senioripalvelut järjesti voima- ja tasapainoryhmiä Koskenkylässä, Isnäsissä ja Tesjoella Taasiakodin tiloissa. Ryhmissä oli keskimäärin noin 12 henkilöä, ja Isnäsin ja Tesjoen ryhmät kokoontuivat kerran viikossa. Eläkeläisjärjestö Loviisan seniorit ry teki yhteistyötä Loviisan kaupungin senioripalvelujen kanssa ja piti Taasiakodin ryhmää joka toinen viikko. Koskenkylän ryhmä kokoontui joka toinen viikko. Vapaa-aikatoimi järjesti salijumppaa Loviisan keskustassa, Valkossa, Koskenkylässä, Liljendalissa ja Ruukissa sekä ohjattuja kuntosaliryhmiä Loviisan keskustassa ja Koskenkylässä ja vesijumppaa palvelutalo Esplanadissa. Koronarajoitusten takia on toiminta ollut tauolla, ryhmäkokoja on rajattu tai ohjattua toimintaa on tarjottu Facebookissa.	

		<p>Lapinjärvi: Muistiystävällisen taajaman suunnittelu alkoi vuonna 2017, ja taajaman on tarkoitus olla valmis 2025. Vuonna 2020 valmistui esteetön sisäänkäynti kirjastoon.</p> <p>Ikääntyneiden tasapainoryhmät ja ohjatut kuntosaliryhmät kokoontuivat säännöllisesti vuosien 2017–2019 aikana. Ohjattu kuntosalitoiminta jäi tauolle vuoden 2020 alussa.</p> <p>Fysioterapeutti ja päivätoiminnan työntekijä järjestivät huhtikuussa 2018 VertaisVeturi-koulutuksen vapaaehtoisille ja omaishoitajille. Koulutukseen osallistui noin 6 henkilöä. Koulutuksesta ei saatu vapaaehtoisia VertaisVeturi-ohjaajia liikuntaryhmiin.</p>	
Vapaaehtoisten ulkoiluystävien toiminnan ylläpito ja kehittäminen.	Koulutetaan lisää ulkoiluystäviä ja pidetään säännöllisesti yhteyttä ulkoiluystäviin. Mittarit ovat koulutustilaisuuksien ja osallistujien määrät sekä ulkoiluystävien kokonaismäärä – kuinka paljon lisääntynyt?.	<p>Ulkoiluystävien määrä on kasvanut 47:stä (2017) 66:een (2019), ja vuonna 2019 järjestettiin jopa kaksi koulutusta. Vuonna 2020 ulkoiluystävien määrä kasvoi edelleen, mutta toiminta supistui väliaikaisesti. Kunnan fysioterapeutti suoritti Voimaa vanhuuteen -kouluttajakoulutuksen.</p> <p>Lapinjärvi: Kunnan fysioterapeutti suoritti Voimaa vanhuuteen -ohjelman Ulkoiluystäväksi iäkkäälle -kouluttajakoulutuksen vuonna 2018. Koulutuksen myötä ei kuitenkaan saatu koulutettua vapaaehtoisia ulkoiluystäviä kunnan ikääntyneille.</p> <p>Perinnetalkoot-hanke järjesti yhteisiä ulkoiluhetkiä sekä ulkoili hoivayksiköiden asukkaiden kanssa.</p>	
Erilaisten ennaltaehkäisevien ja kuntouttavien työmenetelmien	Kunnan Hoitaja -koulutus vuosittain ja ennaltaehkäisevää kotikuntoutusta	Kunnan Hoitaja -koulutus järjestettiin neljästi jakson aikana, ja osallistujamäärä oli 56 henkilöä. Kotihoitoon palkattiin 2018 yksi fysioterapeutti ja kotihoidon fysioterapeutit suorittivat Voima ja	

	kehittäminen ja juurruttaminen kotihoidossa, alkoholin käytön ja mielenterveysongelmien huomioiminen, asiaan puuttuminen.	ikäihmisille (määrät ja kerrat). Yhteistyön lisääminen A-klinikan aikuissosiaalityön kanssa, verkostokokoukset.	tasapaino -kouluttajakoulutuksen. Kotihoidon henkilöstölle tarjottiin mielenterveys- ja päihdekoulutusta, ja yhteistyötä lisättiin perusturvakeskuksen ja senioripalveluiden sisällä verkostomaisesti.	
	Osa senioripalvelujen lähihoitajista osallistuu mielenterveystyön ja päihdetyön lisäkoulutukseen. Sosiaaliohjaaja palkataan senioripalveluihin.	Lisäkoulutuksen käyneet lähihoitajat sekä koulutuksessa kehitetyt työmallit.	12 lähihoitajaa senioripalveluista suoritti mielenterveystyön ja päihdetyön lisäkoulutuksen oppisopimuksella, ja heistä kahdeksan työskentelee vielä perusturvakeskuksessa vuonna 2020. Sosiaaliohjaaja tekee yhteistyötä aikuissosiaalityön kanssa ja koulutuksen saaneiden lähihoitajien työmallia kehitetään mielenterveys- ja päihdepalveluiden kanssa. Lapinjärvi: Senioreille suunnitellut Lapinjärvitalot (4 taloa) valmistuivat kunnan vuokra-asunnoiksi 2019.	
3. ASUKKAIDEN ARJEN TURVALLISUUS: Asukkaiden arjen hyvinvointi on sujuvaa ja häiriötöntä, siihen yhdistyy kuntalaisten hyvinvointi, vahva sosiaalinen yhteisöllisyys, taloudellinen vakaus ja yhteiskunnallinen elinvoimaisuus (Itä-Uudenmaan turvallisuussuunnitelma 2015).				
TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
YHTEISET KAIKILLE IKÄRYHMILLE				
Arjen turvallisuus on osa asukkaiden ja yhteiskunnan normaalia toimintaa ja luo edellytyksiä hyvinvoinnin edistämiseksi. Monialaista yhteistyötä kehitetään kaikissa keskuksissa.	Turvallisuusohjelmassa olevat ikäkausikohtaiset tavoitteet.	Turvallisuusohjelman indikaattorit.	Vuosien 2015–2017 turvallisuuden toimenpideohjelman tavoitteet toteutuivat pääosin. Vuosien 2018–2021 turvallisuusohjelman tavoitteiden toteutumista seuraa Itä-Uudenmaan turvallisuustyöryhmä jatkuvana toimintana.	
	Turvallisuuskyselyt joka toinen vuosi.	Kyselyjen tulokset.	Loviisa: Itä-Uudenmaan turvallisuuskyselyt toteutettiin 2018 ja 2020. Vuonna 2020 kyselyyn vastaajia oli yli kaksi kertaa enemmän kuin vuonna 2018. Vuonna 2018 turvallisuuden tunteen erittäin hyväksi tai hyväksi kokeineiden määrä oli 89,88 prosenttia vastaajista, ja vuonna 2020 määrä oli	

			<p>hieman laskenut (88 prosenttia), mutta oli edelleen korkeampi kuin itäisen Uudenmaan keskiarvo. Vuoden 2020 kysely keskittyi aiemmista kyselyistä poiketen turvallisuuden tunteeseen kunnan alueella ja sen eri osissa.</p> <p>Lapinjärvi: Turvallisuuskysely toteutettiin vuonna 2020. Lapinjärveläisistä 97,06 prosenttia koki olonsa turvalliseksi tai melko turvalliseksi. Avoimiin kysymyksiin annetut vastaukset otetaan huomioon muun muassa liikennesuunnittelussa.</p>	
	Turvallisuuskävelyt vuosittain.	Toteutettavat toimenpiteet.	<p>Ruotsinpyhtään kirkonkylään asennettiin 2017 liikennepeili yhteen risteykseen ja liikennemerkki ja valaistusta parannettiin.</p> <p>Vuonna 2019 pidettiin kaksi turvallisuuskävelyä Valkossa ja Tesjoella ja esteettömyyskävely keskustassa. Liljendaliin suunniteltu turvallisuuskävely siirtyi vuoteen 2021 koronarajoitusten takia.</p> <p>Lapinjärvellä pidettiin turvallisuuskävelyä.</p>	
Maankäyttö ja rakentaminen ovat suunnitelmallisia.	Uuden alueen kaavoitus Määrlahteen.	Alue on kaavoitettu.	<p>Määrlahden asemakaava (Asemakaavan muutos ja ensimmäinen asemakaava, kaupunginosa 10, Määrlahti, korttelit 1051–1062 ja näihin rajautuvat katu-, liikenne-, viher- ja vesialueet)</p> <p>Kuningattarenrantaan varten sai lainvoiman 11.9.2020. Asuntomessut pidetään alueella 2023. Alueen tarkempi suunnittelu ja infrastruktuurin rakentaminen käynnistyi 2020.</p>	
	Kunnallistekniikan rakentaminen valmiiksi Israelinmetsän alueella.	Alue on valmis.	<p>Israelinmetsän kunnallistekniikka on rakennettu valmiiksi, viimeinen katu Okatie rakennettiin 2017. Israelinmetsän leikkipuisto Ötökkäpuisto valmistui 2020.</p>	

			<p>Lapinjärvellä Husulanmäen vähähiilisyttä ja yhteisöllisyyttä edistävän asuinalueen asemakaava valmistui 2019. Myös Ingermaninkylän teollisuusalueen laajennuksen asemakaava hyväksyttiin. Kaavoitusohjelma laadittiin 2019.</p>	
Lähivesistöjen tilaa parannetaan.	Vesistöjen hyvinvointiin tähtäävien hankkeiden jatkaminen (Jokitalkkari- ja Loviisanjoki-hankkeet).	Hankkeissa asetettujen tavoitteiden toteutuminen.	<p>Nutrinflow-hankkeen puitteissa saneerattiin Hardombäckenin uomaa, ja Rutumille rakennettiin ravinteita pidättävä ja luonnon monimuotoisuutta lisäävä kosteikko. Loviisanjoki-hanke aloitettiin 2019, ja viimeiset työt valmistunevat vuoden 2021 aikana.</p> <p>Jokitalkkari-hankkeen avulla istutetut taimenen mädit selviytyivät ja joen yläjuoksulla on tavattu taimenen luonnonpoikasia. Hanke sai jatkoa Vesistötalkkari-hankkeessa 2019–2021, jonka painopisteenä oli muun muassa vesistön virkistyskäyttö ja ympäristökasvatus.</p> <p>Lapinjärvellä Porlammin jätevedenpuhdistamossa uusittiin esikäsittelylaitteisto ja käytettävät kemikaalit vaihdettiin.</p> <p>Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon purkuojaan asennettiin vedenpuhdistuskontti, joka on osa hallituksen kärkihanketta.</p> <p>Lapinjärven kunnostussuunnitelma valmistui vuonna 2019.</p>	
Energiaa säästetään.	Kaikkien vanhojen katuvalaisimien vaihto vähemmän energiaa kuluttaviksi.	Vaihdettu määrä katuvalaisimia.	Vuosina 2017–2020 vaihdettiin keskimäärin noin 300 valaisinta vuodessa led-valaisimiin.	

			Lapinjärvellä jatkettiin katuvalosaneerauksia vuosittain vaihtamalla valaisia vähemmän energiaa kuluttaviksi, ja kaikki valaisimet saatiin vaihdettua suunnittelukaudella.	
Parannetaan liikenneturvallisuutta.	Katujen pinnoitteiden parantaminen.	Pinnoitetut kadut, kilometriä.	Vuosina 2017–2020 päällystettiin yhteensä noin 10,5 kilometriä sorapintaisia katuja sekä uusittiin katujen pinnoitteita yhteensä noin 13 kilometriä.	
	Kevyen liikenteen väylien ja jalkakäytävien pinnoitteiden kunnon parantaminen.	Pinnoitetut väylät, kilometriä.	Vuosien 2017–2020 aikana pinnoitettiin uudelleen yhteensä noin 3,5 kilometriä kevyen liikenteen väyliä ja jalkakäytäviä. Uusia väyliä tehtiin 1,4 kilometriä.	
	Loviisan kaupungin ja ELY-keskuksen liikenneturvallisuussuunnitelman mukaisten hankkeiden toteuttaminen. Loviisan kaupungilla on erillinen liikenneturvallisuussuunnitelma, joka on luettavissa kaupungin verkkosivustolla.	Hankkeen eteneminen ja toteutuneet toimenpiteet.	Vuosien 2017 ja 2018 aikana ELY-keskus toteutti Loviisan alueella viisi liikenneturvallisuuskohdetta ja Loviisan kaupunki kymmenen kohdetta. Toteutuneita kohteita ovat muun muassa Vanhankylän liityntäpysäköintialue (valtatie 7, liittymä 64), Seppäläntien korotettu liittymä, uudet kevyen liikenteen väylät (Jorvaksen liittymä ja Vanha Viipurintie Koskenkylässä), Tesjoen koulun ja päiväkodin ja Koskenkylän koulun saattoliikennejärjestelyt. Lisäksi rakennettiin suojatieyhteys Frimansintien yli Isnäsissä (ELY-keskus). Saaristotien ja Mannerheiminkadun liittymän turvallisuutta parannettiin ja liittymän siirron suunnittelu käynnistettiin. Lisäksi kaupunki oli mukana järjestämässä suojatiepäivystystä koulujen alkaessa.	

			tempauksia, joilla kiinnitettiin huomiota liikenneturvallisuuden erityisesti kirkonkylän alueella.	
Pyritään ennakkoon puuttumaan sisätilaongelmiin.	Lovisavikens skolan, Lovisa Gymnasiumin ja Koskenkylän kouluhankkeiden toteuttaminen.	Hankkeiden eteneminen.	Lovisavikens skola valmistui 21.12.2019. Lovisa Gymnasiumin peruskorjaustyöt valmistuivat vuoden 2020 aikana. Koskenkylän koulukeskuksen uusi osa valmistui 2019 ja vanhan osan peruskorjaus valmistui 2020.	
	Sisäilman laatuilanteen parantaminen.	Sisäilmaongelmien määrä ja vakavuus.	Loviisan pääkirjasto siirrettiin uusiin tiloihin. Harjurinteen koulun uuden osan korjaus valmistui lokakuussa 2019. Koulun vanhan osan purkutyöurakka jouduttiin keskeyttämään, mikä seurauksena kohteen valmistuminen siirtyi vuodelle 2021 (alkuperäinen valmistumisaikataulu oli vuoden 2020 aikana). Koululla on nyt kohdekohtainen sisäilmatyöryhmä, ja tiedotusta on tehostettu. Liikuntahallissa toteutettiin eri toimenpiteitä ilmanlaadun parantamiseksi. Lapinjärvellä kartoitettiin sisäilmariskejä päiväkotia Peikkolaaksossa ja Kirkonkylän koulussa. Kunnantalon sisäilmaongelmiin reagoitiin korjaamalla kunnantalon alapohjaa.	
Ylläpidetään vesi- ja viemäriverkostoa ja parannetaan lähivesistöjen tilaa.	Uuden vesihuolto-suunnitelman laatiminen.	Suunnitelma on valmis.	Uusi vesihuoltosuunnitelma valmistui 2018. Lapinjärvellä parannetaan verkostoja tarpeen mukaan ja lähivesistöjen tilan parantamisen eteen toimitaan pitkäjänteisesti.	
LAPSET JA NUORET				
Lasten ja nuorten elämänhallintaa vahvistetaan, ja	Perhekummitoiminta Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa.	Toteutunut toiminta.	Perhekummitoiminnasta tehtiin sopimus Mannerheimin lastensuojeluliiton Uudenmaan piirin kanssa. Toiminta alkoi vuonna 2017 ja jatkuu edelleen.	

kasvuympäristö on turvallinen.	Vanhemmuuden tuen työkalupakkien käyttöönotto.	Toteutunut toiminta.	Ihmeelliset vuodet -koulutukseen osallistui kolme perhekeskuksen työntekijää. Alkuvuodesta 2020 järjestettiin Ihmeelliset vuodet -toimintamalliin perustuvaa vanhempain ryhmätoimintaa.	
	Nuorten matalan kynnyksen ohjaamotoiminta (15–29-vuotiaille).	Toteutunut toiminta.	Katso 4. pääkohta Lapset ja nuoret.	
	Varhaisen tuen palveluiden edelleen kehittäminen perhekeskustoimintamallissa.	Toteutunut toiminta.	Loviisa: Loviisan lasten ja nuorten palvelut organisoitiin perhekeskustoimintamallin mukaisiksi vuonna 2018. Perhekeskustoiminnan kehittäminen jatkuu valtakunnallisesti THL:n perhekeskusverkostossa sekä alueellisesti Uudenmaan perhekeskuskehittäjäverkostossa, joihin molempiin on osallistuttu aktiivisesti. Unicefin Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin käyttöönotto aloitettiin vuonna 2020. Lapinjärvi: Unicefin Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin käyttöönotto aloitettiin vuonna 2020.	
TYÖIKÄISET				
Ylläpidetään omaa ja muiden turvallisuutta, ehkäistään ajoissa syrjäytymistä ja kavennetaan terveyseroja.	Matalan kynnyksen palveluiden ja kotiin annettavien palvelujen lisääminen ja kehittäminen.	Matkalla sosiaaliseen kuntoutukseen -projektiin osallistujat, tapaamispaikat (muu kuin keskusta).	Matkalla sosiaaliseen kuntoutukseen -työmalli on saatavissa Innokylä-yhteisöstä. Sosiaalista kuntoutusta kehitellään edelleen. Matalan kynnyksen palvelu Ohjaamo auttaa 15–30-vuotiaita nuoria. Tavoitteena on, että nuori saa kaikki tarvitsemansa palvelut yhdestä paikasta. Ohjaamosta saa yksilöllistä neuvontaa elämän eri tilanteisiin ja apua tulevaisuuden suunnitteluun. Nuori saa apua työnhakuun ja työkokeilu-, työ- ja koulutuspaikkojen etsimiseen sekä tukea talousasioihin ja vinkkejä vapaa-aikaan ja hyvinvointiin.	

	Klubitalo-mallin käyttöönotto kaupungissa.	Toiminnan tulokset.	<p>Klubitalon jäsenet ja henkilökunta tarjoavat yhteiskunnallisia tukipalveluja, jotka on sijoitettu Klubitalon työyksiköihin. Palveluihin kuuluvat oikeuksiin ja etuuksiin liittyvä apu, asuminen, terveiden elämäntapojen edistäminen ja ohjaus sote-palveluiden piiriin.</p> <p>Klubitalo tarjoaa jäsenilleen tukea, toimintaa ja mahdollisuuksia terveiden elämäntapojen omaksumiseen ja ylläpitämiseen. Jäseneksi pääsee jokainen, joka tarvitsee tukea mielenterveyden haasteissa. Jäsen sitoutuu yhteisön sääntöihin. Jäseniä Loviisassa on noin 10. He käyttävät palveluja vaihtelevasti, ja klubitalo raportoi kävijätilastoista kuukausittain.</p> <p>Lapinjärvellä käytössä olleen Koko Kylän Työhuoneen käyttö keskeytyi 2020 koronaviruspandemian vuoksi ja myöhemmin siksi, että tila tarvittiin esiopetuksen käyttöön.</p>	
Helposti tavoitettavat palvelut sekä joustava palveluiden piiriin pääsy (sisältää myös kotiin annettavat palvelut).	Monialaisen yhteistyön lisääminen aikuissosiaalityössä ja työllisyyspalveluissa.	Yhteistyötapaamiset, sosiaalisen kuntoutuksen, kuntouttavan työtoiminnan ja TYP-toiminnan (=työllistymistä edistävien monialaisten palveluiden) osallistujamäärät.	<p>Kuntouttavassa työtoiminnassa oli asiakkaita seuraavasti:</p> <p>2017: 25 2018: 25 2019: 24 2020: 15</p> <p>Koronaviruspandemia vaikutti kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen, koska toiminta keskeytettiin keväällä 2020 koronaviruksen takia. Aiempina vuosina tavoiteltu eteenpäin vievä kuntouttava työtoiminta ei toteutunut asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Vuoden 2020 lopussa toiminta kilpailutettiin, ja kuntouttava työtoiminta</p>	

			<p>ulkoistettiin kilpailutuksen lopputulemana vuoden 2021 alussa.</p> <p>TYP-toiminnassa oli asiakkaita: 2017: 141 2018: 126 2019: 126 2020: 120</p> <p>Koronavirus aiheutti lisää haasteita TYP-toiminnan asiakastapaamisille ja niiden järjestelyille. Vuonna 2021 alkavien kuntakokeilujen takia toiminnan jatko on epävarmaa, koska Porvoo osallistuu kuntakokeiluun. Loviisa kuuluu yhdessä muiden Itä-Uudenmaan kuntien kanssa samaan TYP-alueeseen.</p> <p>Lapinjärven kunta on mukana Itä-Uudenmaan TYP-toiminnassa, joka tarjoaa pitkäaikaistyöttömille työllistymistä edistävää neuvontaa, ohjausta ja palveluita. Palvelut perustuvat asiakkaan tilanteeseen, toiveisiin ja tavoitteisiin. TYP-asiakkaiden määrät ovat vaihdelleet 17 ja 24 henkilön välillä vuosina 2017–2020. Lapinjärven kunta toteuttaa omaa työllistämistoimintaansa työttömien valmennuskeskus Taitopaikan kautta. Vuonna 2017 kunta osti vielä täydentäviä palveluita Loviisasta.</p>	
SENIORIT				

<p>Lisätään turvallisuuden tunnetta. Turvallinen ja esteetön kotiympäristö, turvallinen liikkuminen, sosiaalisen verkoston lisääminen, koetun yksinäisyyden ehkäiseminen.</p>	<p>Turvallisuuden tunteen lisääminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Luottamus siihen, että saa tarvittaessa apua. 	<p>Kotitapaturmatilastot (Sotkanet).</p>	<p>Kotitapaturmatilastoja on ainoastaan vuodelta 2017, jolloin koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvien hoitajaksojen määrä 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä oli 371,4, joten tätä vertailua ei voida hyödyntää. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitajaksojen määrä yli 65-vuotiailla / 10 000 vuonna 2016 oli 440,1, vuonna 2017 361,5, vuonna 2018 306 ja vuonna 2019 315,7. Senni-puhelinpalvelu oli käytössä arkisin klo 9–14, ja ikäihmisille tarjottiin maksullisena tukipalveluna hälytysranneke ja muita hälyttäviä tukipalveluita. Auttamiskäynnit toteutettiin ympäri vuorokauden. Liukastumisesteitä jaettiin vähävaraisille ikäihmisille.</p> <p>Lapinjärvi: Turvallisuuden tunnetta ja luottamusta avun saantiin on lisätty syyskuusta 2019 lähtien laajentamalla kotiin tarjottavia palveluja yöhoidolla.</p>	
	<p>Koti ja liikunta turvallisiksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Koti esteettömäksi ja oikeat apuvälineet niin sisä- kuin ulkokäyttöön. – Tiedotustilaisuuksia esimerkiksi eläkeläisryhmissä turvallisesta liikkumisesta ja erilaisten apuvälineiden esittelyä. 	<p>Tiedotustilaisuuksien määrät ja kotikäynnit, joilla kartoitetaan apuvälineiden tarvetta.</p>	<p>Senioripalvelujen fysioterapeutit ja kuntohoitaja tekivät tarvittaessa kotikäyntejä ja kartoittavat asiakkaiden tarvetta apuvälineille koko loppujakson aikana. Jakson aikana osallistuttiin myös HUS:n kaatumisen ehkäisyhankkeeseen.</p> <p>Lapinjärvi: Fysioterapeutti teki 2017–2020 kotikäyntejä ikääntyneiden luona kodin esteettömyyden kartoittamiseksi ja kartoitti apuvälineiden tarvetta.</p> <p>Fysioterapeutti oli Kammari-toiminnan vieraana kertomassa ikääntyneille apuvälineistä ja turvallisesta liikkumisesta.</p>	

	Ikäautoilu turvallisiksi: – Tiedotus- ja koulutustilaisuus (osana Loviisan liikenneturvallisuus-ohjelmaa).	Koulutustilaisuus, osallistujamäärät.	Koulutusta ei järjestetty jakson aikana, koska sopiva kouluttaja puuttui. Lähes kaikki yleisötilaisuudet vuonna 2020 peruttiin.	
--	---	---------------------------------------	---	---

4. ASUKKAIDEN TYÖLLISYYDEN JA TALOUDELLISEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN.				
TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
YHTEISET KAIKILLE IKÄRYHMILLE				
Kehitetään asukkaiden palveluja työllisyyttä tukevaksi ja eriarvoisuutta vähentäväksi toiminnaksi.	Lähipalveluiden huomioiminen kilpailuttamisessa.	Tehdyt kilpailutukset ja niiden paikallisuus.	Paikalliset toimittajat menestyivät pienissä hankinnoissa. Suuret rakennushankkeet olivat paikallisille rakennusliikkeille liian suuria. Paikallisten yritysten menestysmahdollisuuksia pyrittiin parantamaan ottamalla käyttöön markkinavuoropuhelut osaksi hankintaprosessia. Ne poistavat epätietoisuutta hankintaprosessista ja toimittajien valintaperusteista.	
	Paikallisten yritysten toimintaedellytysten lisääminen.	Työpaikkojen lisääntyminen.	Suurempien yritysten henkilöstömäärä lisääntyi. Monia lupaavia yrityksiä sijoittui tai on sijoittumassa Loviisaan. Yhteistyötä paikallisten yrittäjien kanssa lisättiin ja yrittäjiä tavattiin säännöllisesti. Paikallisille yrittäjille ja yrityksen sijaintipaikkaa pohtivia varten perustettiin kaupungin tontti- ja toimitilapörssi, joka otettiin hyvin vastaan. Aktiivista yritysten sijoittumiseen johtavaa toimintaa kehitetään tulevaisuudessa. Yrittäjien kanssa yhteistyö on toiminut hyvin, ja vuoropuhelu ollut aktiivista yrittäjäjärjestön kanssa. Korona-aikana hyödynnettiin etäyhteyksiä, koska tilaisuuksia ei voitu järjestää. Painopiste siirtyi yritystukineuvontaan. Yritykset, joihin otettiin	

		<p>yhteyttä: 640, saadut yritystuet yli 2,6 miljoonaa euroa.</p> <p>Paikallisten yrittäjien tarpeita on kuunneltu ja kuunnellaan edelleen, jotta loviisalaisten yrittäjien toimintaympäristö olisi yrittämiseen kannustava. Yrittäjäjärjestöä kuunneltiin esimerkiksi kehittämissyhtiön kilpailutuksessa ja sen suunnittelussa. Uusi kehittämissyhtiö aloitti toimintansa Loviisassa vuoden 2021 alussa.</p> <p>Lapinjärvellä järjestettiin 2017–2019 Näköalapaikka-työllisyysmessut. Messuilla oli mahdollista heti hakea avoimia työpaikkoja, jättää avoin hakemus suoraan yrityksiin, saada apua ansioluettelon tekemiseen ja verkostoitua muiden yrittäjien kanssa.</p>	
Työpajojen kattavuus työttömille.	Työpajojen asiakasmäärät.	<p>Työpajojen asiakasmäärät olivat 208 vuonna 2017, 239 vuonna 2018, 167 vuonna 2019 ja vuonna 2020 yhteensä noin 200 asiakaskontaktia.</p> <p>Työpajojen valmentautujat jakautuivat pajoittain seuraavasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aikuisten paja Akseli 32 (2017, 2018), 9 (2019) - Nuorten työpaja Pikku Pietarin piha 50 (2017), 35 (2018), 25 (2019), 24 (2020) -Starttipaja 9 (2017) -Seinätön paja 67 (2017), 35 (2018), 33 (2019), 44 (2020) -Kuntopaja, kuntouttava työtoiminta 27 (2017), 25 (2018), 24 (2019), 15 (2020) -Lapinjärven Taitopaikka 23 (2017), 38 (2018), 18 (2019) <p>Akselin toiminta yhdistettiin Seinättömän pajan toimintaan vuonna 2019. Koronaviruspandemia on vaikuttanut työpajatoimintaan, erityisesti</p>	

			<p>kuntouttavan työtoiminnan asiakkaisiin, koska toiminta keskeytettiin valtionhallinnon päätöksellä vuonna 2020. Loviisassa toiminta on jatkunut kesästä 2020 lähtien niin, että hyväkuntoiset kuntoutujat sijoitettiin työpajoille. Kuntouttavaa työtoimintaa järjestellään uudelleen, ja toiminnan on tavoitteena käynnistyä vaikuttavammin keväällä 2021.</p> <p>Lapinjärvellä järjestettiin Taitopaikka-toimintaa (työttömien valmentamista työelämään). Palveluita myytiin myös muille kunnille. Toiminta on vakiintunut.</p> <p>Kunnassa käynnistyi alkuvuonna 2018 Hyvinvoinnin tilat -hankkeen Perinnetalkoot-osahanke, joka yhdisti sosiaalisen osallisuuden ulkopuolelle herkästi jäävät ihmiset.</p>	
LAPSET JA NUORET				
Mahdollisimman moni nuori on koulutuksen piirissä.	Monialainen yhteistyö ja sen edelleen kehittäminen, jotta löydetään kohderyhmän nuoret.	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet.	Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita oli vuonna 2019 (viimeisimmän saatavilla olevan tiedon mukaan) Loviisassa 9,9 prosenttia ja Lapinjärvellä 6,5 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Vuoteen 2018 verrattuna Loviisassa oli vähennystä 1,40 prosenttia ja Lapinjärvellä vähennystä 1,50 prosenttia.	
	Ohjaamo-toiminnan aloittaminen 2018.	Projektin tavoitteet, siitä saadut tulokset.	Euroopan sosiaalirahaston rahoitushakemus (1.3.2018–31.12.2020) toimitettiin ELY-keskukseen syksyllä 2017. Toiminta käynnistyi huhtikuussa 2018. Samaan tilaan pystyttiin yhdistämään monta toimintaa (TE-palvelut nuorille, sosiaalityöntekijä, psykologi, terveydenhoitaja ja asuntosihteri).	

			Koronaviruspandemian vuoksi Ohjaamon yhteistyökumppanit työskentelivät etänä vuoden loppuun asti. Ohjaamo pidensi aukioloaikojaan, jotta nuorten olisi helpompi saada tarvitsemaansa apua. Vuonna 2021 toiminta siirtyy kaupungin omaksi toiminnaksi ilman hankerahoitusta.	
	Let's Go -messut nuorille.	Nuorten työllisyys.	<p>Let's Go -messut järjestettiin tammikuussa 2017 ja 2018 koulutuspäällikön koordinoimana yhteistyössä eri tahojen kanssa (esimerkiksi nuorisotyö, etsivä nuorisotyö, nuorten työpaja, koulut). Messujen tarkoitus oli esitellä 2. ja 3. asteen koulutuspaikkoja sekä markkinoida nuorille kohdennettuja kesätyöpaikkoja.</p> <p>Kesärekrytointitapahtuma järjestettiin Ohjaamossa helmikuussa 2019 ja 2020. Tapahtuman tarkoitus oli mainostaa kesätyöpaikkoja nuorille. Yhteistyössä koulujen kanssa nuoret vierailivat luokittain Ohjaamossa tutustumassa kaupungin sekä yksityissektorin työpaikkoihin. Tapahtumassa oli myös mahdollisuus esittää kysymyksiä työnantajille.</p> <p>Loviisan Ohjaamo oli myös mukana Porvoon Duunitehdas-tapahtumassa. Tapahtuman tarkoitus oli työllistää nuoria.</p>	
	Työpajatoiminta työllistymistä ja koulutukseen hakeutumista tukemassa.	Toiminnan vuosittaiset tunnusluvut.	<p>2017: 59 nuoresta yhdeksän työllistyi ja kahdeksan hakeutui koulutukseen.</p> <p>2018: 35 nuoresta seitsemän työllistyi ja yksi hakeutui koulutukseen.</p> <p>2019: 39 nuoresta yhdeksän työllistyi ja kaksi hakeutui koulutukseen.</p>	

			<p>2020: 24 nuoresta yksitoista työllistyi ja viisi hakeutui koulutukseen.</p> <p>Työpajatoiminnassa käytössä ovat myös Walmu-asiakasjärjestelmä ja Sovari. Sovari on vaikutusmittari, jolla mitataan sosiaalista vahvistumista. Lisäksi nuorilta kerättiin palautetta työpajatoiminnan kehittämistä lomakkein ja keskustelun avulla.</p>	
	Etsivän nuorisotyön toimintatavat.	ParEnt-kirjausjärjestelmästä saadut toimintatilastot.	<p>Asiakkuuksien määrät 2017: 187 asiakasta 2018: 150 asiakasta 2019: 108 asiakasta 2020: 87 asiakasta, joista 38 oli intensiivisen etsivän nuorisotyön tukiasiakkaita</p> <p>Yhteistyö Ohjaamon kanssa on helpottanut nuorten tilannetta.</p> <p>Lapinjärven etsivän nuorisotyön asiakasmäärät: 2017: 16 asiakasta 2018: 18 asiakasta 2019: 19 asiakasta 2020: 26 asiakasta</p>	
TYÖIKÄISET				
Kehitetään työllistymisedellytyksiä lisäävää toimintaa ja pyritään lisäämään työelämävalmiuksia.	Kroonista sairautta sairastavien omahoidon kehittäminen niin, ettei sairaus rajoita työntekoa tai työllistymisedellytyksiä.	Omahoitoon siirtyneiden määrä, laatumittausten tulokset.	Omahoitoon siirrettiin 2017–2020 noin 70 asiakasta. Laatumittauksessa potilaiden verenpaineaset olivat hyvät ja tämän perusteella omahoitoisuutta voitiin lisätä. Laatumittauksessa huolestutti tupakoivien suuri määrä. Astmaatikkoja on siirretty myös omahoitoon vuodesta 2018 alkaen. Vastaanotolla on yksi tupakkahoitaja, joka osallistui Hyvä kierre -hankkeeseen. Laatumittaus lopetettiin 31.12.2019 kustannussyistä.	

	<p>Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastusten jatkaminen, kuntoutumismahdollisuuksien selvittäminen monialaisesti.</p>	<p>Vuosittaiset vertailutiedot tarkastusmääristä.</p>	<p>Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastuksia tehtiin vuosina 2017–2020 yhteensä noin parisataa. Vain pieni osa tarkastuksessa käyneistä ei tarvinnut jatkotoimia eli työttömissä on paljon sairaita. Alussa lääkäryöparin puuttuminen vaikeutti muuan muassa kuntoutusasioiden asioiden selvittelyä, mutta lääkarineuvontaa lisäämällä työ helpottui.</p>	
	<p>Yksilöllisen palvelutarpeen ja kotoutumisvalmiuksien kartoituksen tekeminen maahanmuuttajille.</p> <p>Maahanmuuttajien koulutuksen ja työllistymisen tukeminen.</p>	<p>Kunnassa tehdyt alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat. TE-toimiston ja kaupungin alkukartoitukset, kaupungin kielikerhot ja osallistumismäärät.</p>	<p>2017–2019 Loviisassa tehtiin yhteensä neljä alkukartoitusta ja kotoutumissuunnitelmia tai niiden tarkistuksia yhteensä 49. Osan kotoutumissuunnitelmista ja niiden kartoituksista toteuttaa kaupungin sijaan TE-toimisto. TE-toimisto vastaa myös kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä omille asiakkailleen, ja koulutuksia on järjestetty Porvoossa ja Kotkassa.</p> <p>Vuonna 2019 aloitettiin yhteistyö TE-toimiston kanssa kotoutumissuunnitelmien yhteisestä päivityksestä tarpeen mukaan.</p> <p>Maahanmuuttajille pidettiin yhteensä yhdeksän infotilaisuutta työllistymisestä ja suomalaisesta yhteiskunnasta 2017–2018.</p> <p>Ohjaamon toimintaa hyödynnettiin nuorten työllisyyden edistämiskysymyksissä.</p> <p>Loviisassa ei ole vapaan sivistystyön järjestämää luku- ja kirjoitustaidon koulutusta (UMAKO-koulutusta). Vapaan sivistystyön muille suomen kielen kursseille kuitenkin ohjattiin maahanmuuttajia täydentämään muuta kotoutumiskoulutustaan.</p>	

			Vapaaehtoiset pitivät kielikerhotoimintaa vuonna 2017.	
	Työttömien työllistäminen tai saattaminen oikean palvelun tai etuuden piiriin.	Työttömien määrä ja osuus työvoimasta.	<p>Työttömien osuus työvoimasta oli Loviisassa 10,8 prosenttia (2017), 10,6 prosenttia (2018), 9,8 prosenttia (2019). Työttömien osuus työvoimasta kasvoi koko Uudenmaan alueella vuodesta 2019 vuoteen 2020 koronaviruspandemian takia. Joulukuussa 2020 Loviisan työttömien osuus työvoimasta oli 16,8 prosenttia.</p> <p>Koronaviruspandemia on vaikuttanut negatiivisesti nuorten työllistymiseen koko Uudenmaan alueella, ja Loviisassa nuorten 25–29-vuotiaiden työttömyys on kasvanut. Vuosimuutos joulukuun 2019 (52 henkilöä) ja joulukuun 2020 (86 henkilöä) välillä on noin 65 prosenttia. Koko Uudenmaan alueella vuosimuutos on 77 prosenttia.</p> <p>Lapinjärvellä työttömien määrä on vaihdellut 6,1 prosentin (10/2018) ja 14,7 prosentin (12/2020) välillä.</p>	
SENIORIT				
Ikäihmisten kalliista laitoshoidosta luovutaan ja se korvataan tehostetulla kotihoidolla ja palveluasumisella.	Omassa kodissa asumisen mahdollistaminen mahdollisimman pitkään.	Laitoshoidon ja tehostetun palveluasumispaikkojen määrät ja kotihoidon asiakkaiden tuntimäärät.	Vuosien 2017–2020 välisenä aikana laitushoito lopetettiin kokonaan Loviisassa. Loviisassa tehostetun palveluasumisen osuus kasvoi laitoshoidon poistuttua, ja tehostettua palveluasumista tuotetaan sekä yksityisenä että julkisena palveluna. Kotona asuvien osuus kasvoi, ja samalla ympärivuorokautisen palvelun osuus laski tavoitteiden mukaisesti. Kotihoidon kattavuus laski myös vuoteen 2020 asti, jolloin kotihoidon kattavuus nousi ikääntyneiden kohdalla ja eniten nuorten ikäihmisten kohdalla. Kotikuntoutus on vakiintunut toimintana.	

			<p>Lapinjärvi: Neljä Lapinjärvitaloa valmistui syksyllä 2019 ja ensimmäiset asukkaat pääsivät muuttamaan taloihin.</p> <p>Lapinjärven kunnan ja Mehiläisen neuvottelut vanhuspalveluista käynnistyivät vuoden 2018 lopussa. Lapinjärven kunnan ja Mehiläisen yhteisyritys perustettiin kesäkuussa 2019 ja toiminta käynnistyi 1.9.2019, jolloin yhteisyritykseen siirtyivät kotihoito, päivätoiminta ja tehostettu palveluasuminen. Yhteisyrityksen myötä laadittiin suunnitelmat Honkahovin laitoshoidosta luopumisesta, kun Onni-kodin yhteyteen rakennetaan laajennusosa. Uuden tehostetun palveluasumisen laajennusosan rakennustyöt käynnistyivät vuonna 2020, ja laajennusosa valmistui vuoden 2020 lopussa. Laitoshoidosta luovutaan laajennusosan valmistuttua.</p>	
Kotiin vietävien palveluiden toteutus on hyvin organisoitua.	<p>Kotona asuminen on taloudellisesti edullisin vaihtoehto kaikille:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin panostaminen – Ikäihmisten laitoshoidon lopettaminen, tehostetun palveluasumisen paikkojen vähentäminen ja kotihoitoon panostaminen. 		<p>Palvelupäätökset laaditaan asiakasohjauksen ja arvioinnin pohjalta moniammatillisesti ja yhdenmukaisesti. Ennakoivan ja varhaisen palvelun sekä ohjauksen ja neuvonnan resursseja lisättiin resursseja ja toimintatapoja tarkennettiin (esimerkiksi Senni). Avopalveluiden ammattirakennetta muutettiin, kotihoidon sairaanhoitajien osuutta lisättiin ja tehostettu kotikuntoutus vakiintui ja on ensisijainen palvelu kotihoitoon nähden. Kotikuntoutuksen ammattirakennetta muutettiin ja palkattiin toimintaterapeutti, mutta tehtävä lakkautettiin vuonna 2020 tasapainotusohjelman ja yt-neuvotteluiden myötä. Esimiehiä on ollut vuodesta 2019 alkaen kaksi, ja kotihoidon käytössä on</p>	

			<p>Mukana-mobiilijärjestelmä, VideoVisit-etäkäynnit ja toiminnanohjausjärjestelmä työn organisointiin ja optimointiin. Erillistä optimointia kokeiltiin ja siitä luovuttiin. Sijaisrekrytointia kehitettiin ja se osittain ulkoistettiin (Sarastiarekry). Käynnistettiin koneellinen lääkejakelu, joka on laajenemassa, ja työoloja kehitettiin muun muassa erilaisilla tilaratkaisuilla.</p> <p>Lapinjärvi oli mukana yhdessä muiden Itä-Uudenmaan kuntien kanssa Tehostettu kotikuntoutus -pilottihankkeessa. Pilotti käynnistettiin tammikuussa 2018.</p> <p>Kotihoitoon palkattiin toimintaterapeutti ja kotikuntoutusmalli otettiin käyttöön vuoden 2018 aikana. Kotihoidon hyvinvointia edistävästä Hilla-käynnistä laadittiin prosessin kuvaus ja käynnit aloitettiin syksyllä 2018.</p> <p>Hilla-hanke Med Group Oy:n kanssa päättyi 31.8.2019. Kunnan ja Mehiläisen yhteisyrityksen toiminta käynnistyi 1.9.2019. Tehostettuun kotihoitoon panostettiin, ja mahdollisuus yöaikaisiin kotihoidon käynteihin alkoi 1.9.2020.</p>	
--	--	--	--	---